

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Α Π Ο Φ Α Σ Η
221/2024

Η Ολομέλεια του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου, συνήλθε σε συνεδρίαση στον συνήθη γι' αυτό τόπο την 14.10.2024 και ώρα 11:00, προκειμένου να συζητήσει επί της κατωτέρω υποθέσεως. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, αντιπρόεδρο, και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Δημήτριο Σταυρόπουλο, Ευύχιο Παλλήκαρη, Σπυρίδωνα Χρυσοφώτη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό και Ιωάννη Μιχελάκη. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Αναστασία Μαραζίδου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Αντικείμενο της συζήτησης ήταν η ενδεχόμενη παραβίαση από τον τηλεοπτικό σταθμό με τον διακριτικό τίτλο «ΣΚΑΪ», ιδιοκτησίας της εταιρείας με την επωνυμία «ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΝΩΝΥΜΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ», της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας αναφορικά με: (α) την προστασία της μνήμης νεκρού (σε σχέση με την αξία του ανθρώπου και την προσωπικότητα), (β) τη δημοσιοποίηση στοιχείων της μυστικής ποινικής διαδικασίας (που θίγουν το τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου) και (γ) την προβολή της εικόνας προσώπου που θεωρείται ύποπτο τέλεσης εγκλήματος σε σχέση με τη μετάδοση εικόνων προσαγωγής αυτού ενώπιον αρμόδιων αρχών, κατά τη διάρκεια της εκπομπής με τον τίτλο «Καλημέρα» που μεταδόθηκε από τον ως άνω σταθμό στις 19.6.2021. Η υπόθεση εξετάζεται ύστερα από τις με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 3643 και 3655/22.6.2021 καταγγελίες πολιτών.

Για τον έλεγχο σχηματίστηκε ο φάκελος με αριθμό 143/25.4.2024, ο οποίος ανατέθηκε στη διοικητική υπάλληλο Ειρήνη Κεραμήτσου και στην ειδική επιστήμονα - νομικό Ρέα Λαμπροπούλου. Η Διοικητική Υπάλληλος υπέβαλε στο ΕΣΡ την με αριθμό πρωτοκόλλου 711/ΕΣ/26.4.2024 έκθεση καταγραφής των πραγματικών

περιστατικών της υπόθεσης. Στην συνέχεια, η Ειδική Επιστήμων υπέβαλε στο ΕΣΡ την με αριθμό πρωτοκόλλου 923/ΕΣ/7.6.2024 νομική της εισήγηση.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, για λογαριασμό της λειτουργούσης τον σταθμό ως άνω εταιρείας, παρέστη ο πληρεξούσιος δικηγόρος της Ευστάθιος Γεωργόπουλος. Ερωτηθείς από την Πρόεδρο, ο Δικηγόρος δήλωσε ότι γνωρίζει το περιεχόμενο του φακέλου, έλαβε δε τον λόγο και ανέπτυξε τους ισχυρισμούς του. Ζήτησε στη συνέχεια -και η Ολομέλεια δέχτηκε- να του παρασχεθεί προθεσμία για την κατάθεση εγγράφου υπομνήματος μέχρι και την 4.11.2024, ώρα 14.00 και η συζήτηση κηρύχθηκε περαιωμένη. Ο σταθμός κατέθεσε στη Γραμματεία το με αριθμό πρωτοκόλλου 5881/4.11.2024 υπόμνημά του.

Την 26.11.2024 και ώρα 11.00 η Ολομέλεια συνήλθε σε διάσκεψη επί της υποθέσεως, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, αντιπρόεδρο, και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Δημήτριο Σταυρόπουλο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Ευτύχιο Παλλήκαρη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Πέτρο Τριανταφυλλίδη και Γεώργιο Βλαβιανό (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»). Απόντα τα μέλη Σπυρίδωνας Χρυσοφώτης και Ιωάννης Μιχελάκης, οι οποίοι είχαν κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Ελένη Χατζηνικολάου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ, λόγω κωλύματος της διοικητικής υπαλλήλου Αναστασίας Μαραζίδου. Παρέστη επίσης και η ανωτέρω εισηγήτρια, η οποία ανέπτυξε το ζήτημα προφορικά και αποχώρησε. Η Ολομέλεια, αφού παρακολούθησε την επίμαχη ροή προγράμματος και μελέτησε το σύνολο των στοιχείων του φακέλου:

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. Νομικό Μέρος

1. Το ΕΣΡ είναι η αρμόδια κατά το Σύνταγμα Ανεξάρτητη Αρχή (άρθρο 15 παρ. 2) για την άσκηση του άμεσου ελέγχου του κράτους επί της ραδιοφωνίας και της τηλεοράσεως και την επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων σε

περιπτώσεις παραβάσεων. «Ο άμεσος έλεγχος του κράτους... έχει ως σκοπό... την εξασφάλιση της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας, καθώς και το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου και την προστασία της παιδικής ηλικίας και νεότητας».

2. Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος: «Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας».

3. Κατά το άρθρο 106 παρ. 2 του Συντάγματος: «Η ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία δεν επιτρέπεται να αναπτύσσεται σε βάρος της ελευθερίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ή προς βλάβη της εθνικής οικονομίας».

4. Το άρθρο 9 παρ. 1 εδ. β' του Συντάγματος ορίζει: «Η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του ατόμου είναι απαραβίαστη».

5. Κατά το άρθρο 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης(που έχει νομική ισχύ επί τη βάση της Συνθήκης της Λισαβόνας, άρ. 6 της ΣΕΕ): «Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι απαραβίαστη. Πρέπει να είναι σεβαστή και να προστατεύεται». Κατά το άρθρο 47 εδ. β' του ως άνω Χάρτη: «Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικαστεί η υπόθεση του δίκαια, δημόσια και εντός ευλόγου προθεσμίας, από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως». Το άρθρο 48 παρ. 1 του Χάρτη ορίζει: «Κάθε κατηγορούμενος τεκμαίρεται ότι είναι αθώος μέχρι αποδείξεως της ενοχής του σύμφωνα με το νόμο».

6. Το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα του 1966 (Ν. 2462/1997), στον πρόλογο του αναφέρεται στην «αναγνώριση της εγγενούς αξιοπρέπειας και των ίσων και αναφαίρετων δικαιωμάτων όλων των μελών της ανθρώπινης κοινωνίας». Στο άρθρο 14 παρ. 1 εδ. β' του Ν. 2462/1997 ορίζεται: «Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα η υπόθεση του να δικαστεί δίκαια και δημόσια από αρμόδιο, ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει συσταθεί με νόμο, το οποίο θα αποφασίσει για το βάσιμο κάθε κατηγορίας σχετικά με ποινικό αδίκημα...». Κατά το άρθρο 14 παρ. 2 του ίδιου νόμου: «Κάθε πρόσωπο που κατηγορείται για ποινικό αδίκημα τεκμαίρεται ότι είναι αθώο εωσότου η ενοχή του αποδειχθεί σύμφωνα με το νόμο». Στο άρθρο 17 παρ. 1 του Ν. 2462/1997 ορίζεται: «Κανείς δεν υπόκειται σε αυθαίρετες ή παράνομες παρενοχλήσεις της ιδιωτικής του ζωής, της οικογένειας, της κατοικίας ή της αλληλογραφίας του ούτε σε παράνομες προσβολές της τιμής και της υπόληψης του».

7. Σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 2 της ΕΣΔΑ (Ν.Δ. 53/1974): «Παν πρόσωπον κατηγορούμενον επί αδικήματι τεκμαίρεται ότι είναι αθώον μέχρι της νομίμου αποδείξεως της ενοχής του». Η παρ. 1 εδ. α' του αυτού άρθρου ορίζει: «Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσις του δικασθή δικάως, δημοσία και εντός λογικής προθεσμίας υπό ανεξαρτήτου και αμερολήπτου δικαστηρίου νομίμως λειτουργούντος το οποίον θα αποφασίσει είτε επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως, είτε επί του βασίμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως». Κατά το άρθρο 8 παρ. 1 της ΕΣΔΑ «Παν πρόσωπον δικαιούται εις τον σεβασμόν της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του».

8. Ο Ν. 2328/1995 στο άρθρο 3 παρ. 1 περ. β' ορίζει: «Οι κάθε είδους εκπομπές (συμπεριλαμβανομένων και των διαφημίσεων) που μεταδίδουν οι ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί πρέπει να σέβονται την προσωπικότητα, την τιμή, την υπόληψη, τον ιδιωτικό και οικογενειακό βίο, την επαγγελματική, κοινωνική, επιστημονική, καλλιτεχνική, πολιτική ή άλλη συναφή δραστηριότητα κάθε προσώπου η εικόνα του οποίου εμφανίζεται στην οθόνη ή το όνομα του οποίου ή στοιχεία επαρκή για τον προσδιορισμό του οποίου μεταδίδονται».

9. Κατά το Ν. 3592/2007 άρθρο 1 παρ. 8: «Η παροχή ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών και η εκπομπή ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων εξυπηρετούν την κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και τηλεόρασης, την πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας και ιδίως το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 15 του Συντάγματος».

10. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 1 του Ν. 4173/2013(που τροποποιήθηκε με το Ν. 4324/29.4.2015 που επανιδρύει την ΕΡΤ και ισχύει και για την ιδιωτική τηλεόραση κατ' εφαρμογή του άρθρου 3 παρ. 1α του Ν. 2328/1995): «Οι ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές της ΕΡΤ Α.Ε. καθώς και το περιεχόμενο των διαδικτυακών ιστοτόπων της, εμπνέονται από τα ιδανικά της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της αξίας του ανθρώπου, της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου, της εθνικής ανεξαρτησίας, της ειρήνης και της συνεργασίας των λαών». Στο άρθρο 2 παρ. 3 εδ. β' του ως άνω νόμου ορίζεται ότι «οι οπτικοακουστικές υπηρεσίες που παρέχει η Ε.Ρ.Τ. Α.Ε. πρέπει να ανταποκρίνονται στην ποιοτική στάθμη που επιβάλλουν η κοινωνική αποστολή και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας και να σέβονται ιδίως την αξία του ανθρώπου και την προστασία της παιδικής ηλικίας και της νεότητας». Το άρθρο 3 παρ. 2 εδ. α' του Ν. 4173/2013

ορίζει: «Οι ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές της ΕΡΤ Α.Ε. καθώς και το περιεχόμενο των διαδικτυακών ιστοτόπων της διέπονται, από το σεβασμό στην ιδιωτικότητα του ατόμου και την αρχή του τεκμηρίου της αθωότητας των πολιτών».

11. Κατά το Π.Δ. 77/2003 άρθρο 9 παρ. 2 εδ. α' και β': «Τα πρόσωπα που συμμετέχουν ή αναφέρονται στις εκπομπές πρέπει να απολαμβάνουν δίκαιης, ορθής και αξιοπρεπούς συμπεριφοράς. Ειδικότερα δεν επιτρέπεται η προσβολή της προσωπικότητας, της τιμής και της αξιοπρέπειάς τους». Σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1 του ίδιου προεδρικού διατάγματος: «Η ιδιωτική ζωή όλων, συμπεριλαμβανομένων και των δημοσίων προσώπων και των προσώπων της επικαιρότητας, είναι σεβαστή και απαραβίαστη».

12. Κατά το άρθρο 11 παρ. 1 του Π.Δ. 77/2003: «Η αρχή ότι ο κατηγορούμενος¹ τεκμαίρεται αθώος μέχρι την αμετάκλητη καταδίκη του γίνεται σεβαστή και συνεπώς δεν προεξοφλείται το αποτέλεσμα της δίκης ούτε οι κατηγορούμενοι αναφέρονται, άμεσα ή έμμεσα, ως ένοχοι. Ο φερόμενος ως δράστης δεν πρέπει να αναφέρεται με απαξιωτικούς για το πρόσωπό του χαρακτηρισμούς, ούτε να γίνεται αναφορά σε αυτόν με μοναδικό προσδιορισμό την εθνικότητα του καταγωγή ή το θρήσκευμά του». Κατά το άρθρο 11 παρ. 6 του Π.Δ. 77/2003: «Δεν δημοσιοποιούνται έγγραφα ή άλλα στοιχεία που γίνονται γνωστά στις αρμόδιες αρχές κατά το στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης, της έκτακτης προανάκρισης και γενικότερα της ποινικής διαδικασίας». Το άρθρο 11 παρ. 5 του Π.Δ. 77/2003 ορίζει: «Με την επιφύλαξη των οριζόμενων στην εκάστοτε ισχύουσα οικεία νομοθεσία, δεν επιτρέπεται η αναφορά ονομάτων ή άλλων στοιχείων δηλωτικών της ταυτότητας καθώς και η χρησιμοποίηση εικόνων προσώπων που θεωρούνται ύποπτοι τέλεσης εγκλημάτων».²

13. Κατά το άρθρο 8 παρ. 2 του Ν. 3090/2002 (που είναι διάταξη της εθνικής νομοθεσίας που αφορά τη λειτουργία της ιδιωτικής τηλεόρασης επί τη βάση του άρθρου 4 παρ. 1 Ν. 2328/1995) η μετάδοση από την τηλεόραση ή η κινηματογράφηση ή μαγνητοσκόπηση ή φωτογράφιση των προσώπων που

¹ Σύμφωνα με την απόφ. ΑΠ 1380/2005 (και την ΣτΕ 1386/2004), το τεκμήριο αθωότητας αφορά και στο χρόνο της προκαταρκτικής εξέτασης.

² Λαμβάνονται υπόψη τα άρθρα: 241 εδ. α' του Κ.Π.Δ. (Ν. 4620/2019) σύμφωνα με το οποίο «η ανάκριση γίνεται πάντοτε εγγράφως και χωρίς δημοσιότητα» και 71 του Κ.Π.Δ. σύμφωνα με το οποίο «οι ύποπτοι και οι κατηγορούμενοι τεκμαίρονται αθώοι μέχρι να αποδειχθεί η ενοχή τους σύμφωνα με το νόμο». Σχετική είναι και η Οδηγία ΕΕ 2016/343 η οποία αποσκοπεί στη διασφάλιση του τεκμηρίου αθωότητας οποιουδήποτε ατόμου είναι κατηγορούμενο ή ύποπτο για έγκλημα από την αστυνομία ή τις αρχές της δικαιοσύνης.

οδηγούνται ενώπιον των δικαστικών ή εισαγγελικών ή αστυνομικών και λοιπών αρχών απαγορεύεται.

14. Με την Υπόδειξη 2/25.10.2011(σημ. 1), το Ε.Σ.Ρ. υποδεικνύει στους δημόσιους και ιδιωτικούς τηλεοπτικούς σταθμούς όπως κατά τη μετάδοση των εκπομπών μεριμνούν για το σεβασμό της αξιοπρέπειας του ατόμου (που συμμετέχει, αναφέρεται ή παρακολουθεί την εκάστοτε εκπομπή), το σεβασμό του ιδιωτικού βίου...

15. Στο σημείο 1 εδ. α' της Οδηγίας 1/2003 του Ε.Σ.Ρ. ορίζεται ότι το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη αποτελεί καθοριστική αξία του κράτους δικαίου το οποίο εξασφαλίζεται από τη δημοκρατική μας πολιτεία. Στο σημείο 4 της ως άνω Οδηγίας αναφέρεται ότι στόχος όλων των ηλεκτρονικών μέσων ενημέρωσης πρέπει να είναι ο σεβασμός του τεκμηρίου αθωότητας καθώς και ο σεβασμός της μνήμης των θυμάτων και του πόνου των συγγενών τους.

16. Τέλος, κατά τα στοιχεία β' και ε' της παραγ. 1 του άρθρου 4 του Ν. 2863/2000, το Ε.Σ.Ρ. ελέγχει την τήρηση των όρων και προϋποθέσεων καθώς και των εν γένει κανόνων και αρχών που προβλέπονται στην εκάστοτε ισχύουσα ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία για τη νόμιμη, διαφανή και ποιοτική λειτουργία των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και επιβάλλει, σε περίπτωση παραβάσεων, τις από το άρθρο 4 του Ν. 2328/1995 προβλεπόμενες διοικητικές κυρώσεις.

Από το συνδυασμό των ως άνω διατάξεων συνάγονται τα ακόλουθα:

α) Η αρχή της αξίας του ανθρώπου καθίσταται, μέσω της αναγνώρισης της ως συνταγματικής αρχής και της δικαιοκρατικής της νοηματοδότησης, κανονιστική πηγή των δικαιωμάτων και ελευθεριών, υπό την έννοια ότι κάθε συνταγματικό δικαίωμα θεωρείται ότι αποτελεί ιδιαίτερη έκφανση και εκδήλωση της αξίας του ανθρώπου³. Η διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 του Συντάγματος δεν θεσπίζει ατομικό δικαίωμα ούτε αποτελεί απλή διακήρυξη, αλλά κανόνα δικαίου συνταγματικού επιπέδου. Η διάταξη αυτή αποτελεί θεμελιώδη συνταγματικό κανόνα αντικειμενικού χαρακτήρα και άμεσης ισχύος (Α.Π. 40/1998)⁴. Η κατοχύρωση της αξίας του ανθρώπου είναι απαραβίαστη, δεν υπόκειται σε κανένα περιορισμό και σε καμία επιφύλαξη νόμου καθώς η διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 δεν υπόκειται σε αναθεώρηση ούτε ανήκει σε εκείνες των οποίων η ισχύς μπορεί να ανασταλεί κατά το άρθρο 48 παρ. 1. Η αξία του

³ Β. Τσεβρένης «Ανθρώπινη αξιοπρέπεια», 2012, σελ. 40-41, Sakkoulas-online.gr

⁴ Γ. Κασιμάτης «Η απόφαση 40/1998 της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου. Οι βάσεις εφαρμογής της αρχής σεβασμού και προστασίας της αξίας του ανθρώπου και της εγγύησης της ιδιοκτησίας», Νομικό Βήμα, τεύχος 5, τόμος 47, Μάιος 1999

ανθρώπου αποτελεί το άκρο όριο οποιουδήποτε περιορισμού ατομικού δικαιώματος που επιτρέπει εκάστοτε το Σύνταγμα είτε αυτός αναφέρεται στο περιεχόμενο είτε στους φορείς του δικαιώματος⁵. Για τη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 του Συντάγματος σημειώνει ο Π. Παυλόπουλος *«πρόκειται για θεμελιώδη διάταξη του Συντάγματος η οποία θέτοντας τον άνθρωπο στο επίκεντρο του ρυθμιστικού του πεδίου καθιερώνει τον εν γένει ανθρωποκεντρικό του χαρακτήρα..., όταν το άρθρο 2 παρ. 1 καθιερώνει την επιταγή του σεβασμού της αξίας του ανθρώπου επιβάλλει όχι μόνο την παθητική υπεράσπιση της αξίας του ανθρώπου αλλά a fortiori και τον ενεργό σεβασμό της στην πράξη, υπενθυμίζει την “πρωταρχική υποχρέωση της πολιτείας”, η υποχρέωση δε αυτή απευθύνεται στο κράτος αλλά και σε κάθε μέλος του κοινωνικού συνόλου...Η ως άνω διάταξη καθιερώνει έναν πραγματικό “δείκτη πορείας” για την πολιτεία για τον τρόπο που οφείλει να δρα στο πλαίσιο της έννομης τάξης...»*.⁶ *«Τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν δεσμεύουν μόνο την κρατική εξουσία, δεσμεύουν και κάθε ιδιωτική, οικονομική ή κοινωνική εξουσία η οποία απειλεί, δυνάμει, την ελευθερία του ανθρώπου σε πολλές εκφάνσεις της»*.⁷

Η έννοια της αξίας του ανθρώπου περιλαμβάνει την ενυπάρχουσα στον κάθε άνθρωπο ουσία, αυτή που φέρει ως έλλογον με φυσική, ηθική και νομική υπόσταση. Μέσω της γενικής ρήτρας του άρθρου 57 ΑΚ για την προστασία της προσωπικότητας, η συνταγματική αρχή του σεβασμού στην αξία του ανθρώπου τριτενεργεί στο πεδίο του ιδιωτικού δικαίου. Έτσι, κάθε πρόσωπο δικαιούται να απολαμβάνει τόσο από τους φορείς της κρατικής εξουσίας, όσο και από οποιονδήποτε τρίτο τη μεταχείριση που αρμόζει σε έλλογο και συνειδητό ον⁸. Τα ραδιοτηλεοπτικά προγράμματα οφείλουν να τηρούν την αρχή της αξίας του ανθρώπου. Ενδεικτικά, σχετικές αποφάσεις με αναφορά στην αξία του ανθρώπου είναι οι ΣτΕ 4782/2012, 714/2013, 3311/2013, 4157/2014, 4992/2014⁹.

⁵ Π. Δαγτόγλου «Συνταγματικό Δίκαιο-Ατομικά δικαιώματα», 4^η έκδοση, 2012, σελ. 1123, βλ. σχετικά Τ. Ηλιοπούλου-Στράγγα «Γενική θεωρία θεμελιωδών δικαιωμάτων», 2018, σελ. 195-199, Sakkoulas-online.gr

⁶ Π. Παυλόπουλος «Η αξία του ανθρώπου ως θεμέλιο του ανθρωποκεντρικού χαρακτήρα του Συντάγματος. Οι θεσμικές επιπτώσεις στο πεδίο της βιοηθικής», ΕφημΔΔ 2/2019, σελ. 122-131, Sakkoulas-online.gr

⁷ Γ. Παπαδημητρίου «Τα ανθρώπινα δικαιώματα στην εποχή μας», Συνταγματικές Μελέτες, τ. 4, 2010, σελ. 13-23, Sakkoulas-online.gr

⁸ Α. Μανιτάκης «Το υποκείμενο των συνταγματικών δικαιωμάτων», Α. Σάκκουλας, 1981, σημείωμα Χ. Τσίγκου για απόφ. ΣτΕ 2838/2014, ΔιΜΕΕ, 1/2015

⁹ Η ΣτΕ 4992/2014 ορίζει ότι η κατ' άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος προστασία της αξίας του ανθρώπου, ως θεμελιώδης κανόνας της συνταγματικής τάξεως, δεν εξαρτάται από την εναντίωση αυτού που υπέστη τη σχετική προσβολή, αλλά έχει επιτακτικό χαρακτήρα κατά την άσκηση του συνταγματικώς προβλεπομένου ελέγχου από το ΕΣΡ.

β) Η έννοια της προσωπικότητας ορίζεται ως ενότητα σωματικών, ηθικοψυχικών και πνευματικών στοιχείων, είναι έννοια δυναμική αφού διαμορφώνεται μέσω της ενεργούς συμμετοχής του ατόμου στην κοινωνία βίου, δράσεων, αξιών και ιδεών με τα υπόλοιπα μέλη της κοινωνίας και ότι έκφραση του δικαιώματος της προσωπικότητας αποτελούν η τιμή και υπόληψη κάθε ανθρώπου η οποία αντικατοπτρίζεται στην εκτίμηση και αξία που αποδίδεται σε αυτόν από τους συνανθρώπους του (ενδεικτικά ΑΠ 40/1998, ΑΠ 788/2000, ΠΠΡ Θ 7036/2002, ΑΠ 576/2006, ΑΠ 1095/2008, ΑΠ 311/2009, ΑΠ 967/2011, ΑΠ 899/2011, ΑΠ 271/2012, ΣτΕ 285/2012, ΣτΕ 2014/2012, ΣτΕ 334/2013, ΣτΕ 2387/2013, ΑΠ 471/2013, ΑΠ 571/2014, ΣτΕ 1244/2015, ΣτΕ 3926/2015, ΣτΕ 1173/2017, ΣτΕ 334/2017, ΣτΕ 1732/2017, ΣτΕ 1089/2018). Η προστασία της «εσωτερικής» τιμής θεωρείται ότι ενυπάρχει στον άνθρωπο και είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένη με την αξία του, τον καταλαμβάνει ως φορέα πνευματικών και ηθικών αξιών, την απολαμβάνει δε λόγω της συμμόρφωσης του με τις νομικές και ηθικές του υποχρεώσεις, ενώ η «εξωτερική» τιμή[υπόληψη] περιλαμβάνει την κοινωνική του καταξίωση, την αναγνώριση του και την καλή του φήμη που τα απολαμβάνει στην κοινωνία συνεπεία των ιδιοτήτων και ικανοτήτων του για την εκπλήρωση των ιδιαίτερων κοινωνικών του έργων ή του επαγγέλματος του. Τα όρια της ελευθερίας του Τύπου σταματούν εκεί όπου αρχίζει η απαραβίαστη σφαίρα της προσωπικότητας (τιμής και υπόληψης) της οποίας η καταβράθρωση μπορεί να δηλώνεται με την ενσυνείδητη έκφραση περιφρόνησης.

γ) Ως προσβολές του ιδιωτικού βίου (ως ιδιαίτερης μορφής προσβολές της προσωπικότητας) θεωρούνται οι επεμβάσεις με τις οποίες παραβιάζονται τα όρια αυτού, όπως είναι η αποκάλυψη πτυχών της ιδιωτικής ζωής από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Σφαίρα του ιδιωτικού βίου είναι ο χώρος που αυτοπροσδιορίζει κάθε άτομο, προκειμένου να ασκεί μέσα σε αυτόν τις προσωπικές και οικογενειακές του δραστηριότητες απερίσπαστο από παρεμβάσεις και παρενοχλήσεις τρίτων. Κατά την ΣτΕ 3545/2002 η ελευθερία της έκφρασης και ιδιαίτερα του πληροφορείν και πληροφορείσθαι δεν περιλαμβάνει και την ελευθερία διάδοσης πληροφοριών που ανάγονται στην απαραβίαστη σφαίρα της ιδιωτικής ζωής(βλ. επίσης 7036/2002 ΠΠΡ ΑΘ). Ως εκ τούτου, ο ιδιωτικός βίος προσβάλλεται οσάκις με την προβολή έρχονται στη δημοσιότητα στοιχεία της ιδιωτικής ζωής του προσώπου (αποφάσεις που αφορούν στον ιδιωτικό βίο είναι ενδεικτικά οι: ΣτΕ 5380/2012, 5382/2012, 4625/2013, 2762/2012, 1337/2013, 2850/2013, 3297/2013, 2848/2013, 3308/2013, 3606/2014, 1258/2015, 3710/2015, 610/2018, 1227/2020).

Σχετικά με την προστασία της τιμής και της υπόληψης, το ΕΔΔΑ(Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου), στο πλαίσιο του άρθρου 8 της Σύμβασης, διαπίστωσε ότι το δικαίωμα προστασίας της υπόληψης κατά δυσφημιστικών δημοσιευμάτων αποτελεί μέρος της ιδιωτικής ζωής(White c. Suède, αρ. προσφ. 42435/02, § 19 και 30, 19.9.2006). Το δημόσιο συμφέρον δεν μπορεί να περιλαμβάνει και τη δίψα του κοινού για πληροφορίες σχετικές με την ιδιωτική ζωή των άλλων, ακόμα και αν αυτή αφορά δημόσια και προβεβλημένα πρόσωπα (Couderc και Hachette Filipacchi Associés κατά Γαλλίας της 10.11.2015, αρ. προσφ. 40454/07).

δ) Παρόλο που με το θάνατο του προσώπου λήγει η προσωπικότητα και αποσβέννυνται τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτήν, παραμένει ο αναγκαίος σεβασμός στη μνήμη του κι η ύπαρξη ενός κύκλου προσώπων που τρέφουν αισθήματα αγάπης προς τον θανόντα.¹⁰ Κατά το άρθρο 57 εδ. β' του Α.Κ. ο σύζυγος, οι κατιόντες, οι ανιόντες, οι αδελφοί και οι κληρονόμοι από διαθήκη έχουν δικαίωμα προστασίας της μνήμης του νεκρού. Τα πρόσωπα αυτά, όταν θίγεται η προσωπικότητα τους από διασυρμό της μνήμης νεκρού, μπορούν να ζητήσουν εξ ιδίου δικαίου την παρεχόμενη προστασία. Κατά την απόφαση 6822/2008 ΜΠΡ Αθ. *«προσβολή της μνήμης του νεκρού, ως συνέχεια της εν ζωή προσωπικότητας του ατόμου, μπορεί να συντελεστεί με κάθε τρόπο κατά τον οποίο είναι δυνατή προσβολή και επί ζώντος ατόμου, όπως με αντίστοιχη προσβολή της τιμής, της εικόνας, του απορρήτου και αναπαραστάσεως εν γένει της ζωής του αποθανόντος»*¹¹. Σχετικό σκεπτικό φέρει και η απόφαση 1065/2016 Εφετείου Αθήνας που αφορά προσβολή μνήμης νεκρού στο διαδίκτυο. Αφετηρία αποτελεί η διαφύλαξη της καλής μνήμης του νεκρού και κριτήριο για τη διάγνωση της ύπαρξης ή όχι προσβολής η προσωπικότητα του νεκρού και ο τρόπος που ο ίδιος θα αντιδρούσε στη συγκεκριμένη περίπτωση.

Σύμφωνα με την ΣτΕ 346/2024 σκέψη 6: *«Από τις προπαρατεθείσες νομοθετικές διατάξεις [ήτοι το άρθρο 2 παρ. 1 και άρθρο 15 παρ. 2 του Συντάγματος, άρθρο 10 της ΕΣΔΑ, άρθρο 3 παρ. 1 Ν. 2328/1995, άρθρο 9 παρ. 2 του Π.Δ. 77/2003] ερμηνευόμενες σε συνδυασμό με το άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος, συνάγεται ότι η υποχρέωση των τηλεοπτικών σταθμών να σέβονται την προσωπικότητα, τιμή και αξιοπρέπεια των προσώπων η εικόνα των οποίων προβάλλεται ή στοιχεία των οποίων παρουσιάζονται στις εκπομπές τους, αφορά αδιακρίτως κάθε πρόσωπο ακόμα και εάν δεν βρίσκεται στη ζωή-βλ. ΣτΕ 1227/2020, 4391/2013-, καθόσον παύει μεν μετά το*

¹⁰ Α. Γεωργιάδης «Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου», εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2002, σελ.160

¹¹ Σχετική είναι και η ΑΠ 1293/2017

θάνατο η προσωπικότητα, διατηρείται ωστόσο η υποχρέωση αντιμετώπισης του θανόντος με αξιοπρέπεια και σεβασμού της μνήμης του». Κατά τη σκέψη 7 της ίδιας απόφασης: «Εξ άλλου, ενδεχόμενη συναίνεση συγγενών του θύματος, την οποία ο σταθμός επικαλέστηκε κατά την προδικασία, δεν ασκεί νομική επιρροή στη στοιχειοθέτηση και τον καταλογισμό της αποδιδόμενης εν προκειμένω παράβασης που αφορά τη θεμελιώδη, κατά τα ανωτέρω, υποχρέωση του σταθμού που απορρέει από τα άρθρα 2 παρ. 1 του Συντάγματος και 9 παρ. 2 του π.δ. 77/2003, να αντιμετωπίζει με αξιοπρέπεια και με σεβασμό στη μνήμη τους πρόσωπα που έχουν αποβιώσει και παρουσιάζονται στις εκπομπές του». Στην απόφαση ΣτΕ 1246/2015 σκέψη 8 επισημαίνεται ότι: «Απαιτείται αξιοπρεπής συμπεριφορά έναντι του προσώπου που αναφέρεται σε τηλεοπτική εκπομπή, ανεξαρτήτως του αν βρίσκεται ή όχι στη ζωή». Κατά τη σκέψη 7 της ίδιας απόφασης ΣτΕ: «Η ελευθερία της εκφράσεως και διαδόσεως στοχασμών και η ελευθερία του πληροφορείν και πληροφορείσθαι δεν περιλαμβάνει και την ελευθερία μεταδόσεως πληροφοριών ή αναπαραστάσεως εικόνων ή σκηνών που ανάγονται στην προστατευόμενη από τα άρθρα 2 παρ. 1 του Συντάγματος απαραβίαστη σφαίρα της ιδιωτικής ζωής των προσώπων, η οποία και παραβιάσθηκε στη συγκεκριμένη περίπτωση εφ' όσον, στις επίμαχες εκπομπές του τηλεοπτικού σταθμού της αιτούσης μεταδόθηκαν πληροφορίες σχετικές με την ιδιωτική...ζωή του δολοφονηθέντος... (πρβλ. ΣΕ 3545/2002 επταμ., 554/2003 επταμ.)». Πρβλ. και τη σκέψη 6 της απόφασης ΣτΕ 1227/2020 (που αφορά το σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και του γενετήσιου προσανατολισμού δολοφονηθέντος προσώπου).

ε) Απαγορεύεται, χάριν της διασφάλισης του τεκμηρίου αθωότητας, της αποτελεσματικής διεξαγωγής της δικαστικής έρευνας και του ανεπηρέαστου των αρμόδιων δικαστικών αρχών, ειδικώς η αποκάλυψη και αναπαραγωγή του περιεχομένου εγγράφων και εν γένει στοιχείων της ποινικής προδικασίας, επιτρέπεται δε αυτή σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις όταν, κατ' εκτίμηση των συνθηκών, κρίνεται ότι συντρέχουν λόγοι υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος επί ζητήματος ιδιαίτερος αυξημένου γενικού ενδιαφέροντος και εφόσον από τη δημοσίευση των στοιχείων αυτών δεν διακυβεύονται τα δικαιώματα του κατηγορούμενου και λοιπών εμπλεκόμενων προσώπων αλλά και το συμφέρον της αποτελεσματικής διεξαγωγής της δικαστικής έρευνας (ΣτΕ 1216/2014). Η απαγόρευση δημοσιοποίησης στοιχείων της ποινικής προδικασίας πριν την ακροαματική διαδικασία υπερισχύει του δημοσιογραφικού δικαιώματος πληροφόρησης της κοινής γνώμης, όταν υπάρχουν κίνδυνοι για την προστασία της υπόληψης και των δικαιωμάτων των υπόπτων και της

αντικειμενικότητας του δικαστηρίου (ΕΔΔΑ Tourancheau et July κατά Γαλλίας της 24.11.2005-αρ. προσφυγής 53886/00). Η απαγόρευση της αποκάλυψης πληροφοριών που καλύπτονται από το απόρρητο των ποινικών ερευνών στοχεύουν στην προστασία της εύρυθμης λειτουργίας της δικαιοσύνης, του δικαιώματος στη δίκαιη δίκη και του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής του κατηγορούμενου (ΕΔΔΑ Bédarida κατά Ελβετίας της 29.3.2016-αρ. προσφυγής 56925/08). Η μυστικότητα της ποινικής προδικασίας δικαιολογείται από την ανάγκη συγκεντρώσεως αποδεικτικών στοιχείων προς βεβαίωση και διαλεύκανση του τελεσθέντος εγκλήματος και ανακάλυψη του δράστη με βασικό και κύριο μέλημα την αναζήτηση και ανεύρεση της ουσιαστικής αλήθειας και τη βεβαίωση όχι μόνο της ενοχής του φερομένου ως δράστη-κατηγορούμενου, αλλά και της αθωότητας αυτού (Γνωμοδότηση 7/1994 Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών).

Σε πλείστες αποφάσεις το Συμβούλιο της Επικρατείας έχει αποφανθεί σχετικά με την παρουσίαση στοιχείων της ποινικής προδικασίας: ενδεικτικά στη ΣτΕ 1374/2023 σκέψη 7 *«Δεν απαγορεύεται η ενημέρωση του κοινού, στο πλαίσιο ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών, επί υποθέσεων που εκκρεμούν στο στάδιο της ποινικής προδικασίας ούτε αποκλείεται κάθε αναφορά ή ο σχολιασμός των σχετικών πράξεων και ενεργειών των αρμοδίων αρχών, τηρουμένων των λοιπών διατάξεων του Κώδικα Δεοντολογίας. Χάριν όμως της αποτελεσματικής διεξαγωγής της δικαστικής έρευνας και του ανεπηρέαστου των αρμόδιων δικαστικών αρχών αλλά και χάριν της διασφάλισης των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου και των λοιπών τυχόν εμπλεκόμενων προσώπων, απαγορεύεται ειδικώς η αποκάλυψη και η αναπαραγωγή του περιεχομένου εγγράφων και εν γένει στοιχείων της ποινικής προδικασίας, η οποία άλλωστε, κατά τις γενικές διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, διενεργείται χωρίς δημοσιότητα... Έχει δε η αρχή αυτή την έννοια ότι η δημοσιοποίηση στοιχείων της ποινικής προδικασίας είναι δυνατόν, σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις να θεωρηθεί δικαιολογημένη, όταν, κατ' εκτίμηση των συνθηκών, κρίνεται αφενός μεν ότι συντρέχουν λόγοι υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος, οι οποίοι καθιστούν επιτρεπτή την ανακοίνωση των στοιχείων αυτών προς ενημέρωση του κοινού επί ζητήματος ιδιαίτερος αυξημένου γενικού ενδιαφέροντος, αφετέρου δε ότι με τη δημοσιοποίηση των στοιχείων αυτών δεν διακυβεύονται τα δικαιώματα του κατηγορουμένου και των λοιπών εμπλεκόμενων προσώπων αλλά και το συμφέρον της αποτελεσματικής διεξαγωγής της δικαστικής έρευνας (βλ. ΣτΕ 1216-7/2014, 1432/2014, 1762/2014, 891/2015, 4153/2015, 1215/2018, 1704/2018, πρβλ. Ε.Α.Δ.Α. Stoll κατά Ελβετίας,*

σκέψεις 137-139, Bedat κατά Ελβετίας, σκέψεις 44-47, 55-56, 62-68, Tourancheau και July κατά Γαλλίας, σκέψη 73)». Άλλες πρόσφατες αποφάσεις ΣτΕ που αφορούν την ποινική προδικασία είναι οι: 1501/2023, 793/2023, 791/2023, 2765/2020, 2194/2019, 816/2018, 1215/2018, 1704/2018 κ.ά. Στις παρατιθέμενες αποφάσεις διαπιστώνεται πως το ΣτΕ δεν δέχεται την υποχώρηση της αρχής της μυστικής προδικασίας(δια της δημοσιοποιήσεως στοιχείων αυτής) χάριν της ενημέρωσης του τηλεοπτικού κοινού. Στην απόφαση 816/2018 (που αφορούσε δελτία ειδήσεων τηλεοπτικού σταθμού στα οποία παρουσιάστηκαν αυτούσια αποσπάσματα ενόρκων καταθέσεων μαρτύρων-βουλευτών πολιτικού κόμματος που διώχθηκε για σύσταση εγκληματικής οργάνωσης), το ΣτΕ δέχθηκε ότι αυτή η δημοσιοποίηση των στοιχείων της ποινικής προδικασίας αποτελούσε όλως εξαιρετική περίπτωση [καθώς ασκούσε καθοριστική επιρροή στις πολιτικές επιλογές και στη στάση των πολιτών] ώστε να θεωρηθεί δικαιολογημένη «όταν, κατ' εκτίμηση των συνθηκών, κρίνεται αφενός μεν ότι συντρέχουν λόγοι υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος, οι οποίοι καθιστούν επιτρεπτή την ανακοίνωση των στοιχείων αυτών προς ενημέρωση του τηλεοπτικού κοινού επί ζητήματος ιδιαιτέρως αυξημένου γενικού ενδιαφέροντος, αφετέρου δε ότι, με την δημοσιοποίηση των στοιχείων αυτών, δεν διακυβεύονται τα δικαιώματα του κατηγορουμένου και των λοιπών εμπλεκόμενων προσώπων και το συμφέρον της αποτελεσματικής διεξαγωγής της δικαστικής έρευνας (ΣτΕ 4315/2015, 1216/2014 κ.ά.)...».

στ) Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, στο μέτρο που δραστηριοποιούνται στο χώρο της κρατικής ποινικής δικαιοδοσίας, οφείλουν να σέβονται το τεκμήριο της αθωότητας ως νομοθετικό όριο που τα δεσμεύει. Ιδίως η ένταση της υπόνοιας αλλά και η ίδια η ομολογία ή και η καταδίκη προτού καταστεί αμετάκλητη αφήνουν το τεκμήριο της αθωότητας αλώβητο και δεν απαλλάσσουν από την υποχρέωση σεβασμού του.¹² Η εμφάνιση ενός κατηγορουμένου που δεν έχει καταδικασθεί αμετάκλητα ως ενόχου σε καμία περίπτωση δεν είναι επιτρεπτή. «Τα ΜΜΕ διεκδικούν και δυστυχώς αποκτούν *de facto* ρόλο χειριστή των ποινικών υποθέσεων. Τα ΜΜΕ έχουν εισβάλει στην ποινική διαδικασία και προβάλλουν την αξίωση να επηρεάζουν τον τρόπο διεξαγωγής και την έκβαση της»¹³. Με αποφάσεις τους το Συμβούλιο της Επικρατείας και ο Άρειος Πάγος (ενδεικτικά ΑΠ 1394/2012) θεωρούν

¹² Διονύσης Πρωτόπαπας : «Το τεκμήριο της αθωότητας του κατηγορουμένου στην ποινική δίκη», εκδ. Α. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2006, σελ. 197 επόμ.

¹³ Ηλίας Αναγνωστόπουλος : «Η ποινική προστασία της προσωπικότητας έναντι των μέσων μαζικής επικοινωνίας», Νομικό Βήμα, τόμ. 57, Ιανουάριος 2009, σελ. 39 επόμ.

το τεκμήριο αθωότητας ως ειδικότερη έκφανση του δικαιώματος στην προστασία της προσωπικότητας. Ενδεικτικά αποφάσεις ΣτΕ που αφορούν το τεκμήριο αθωότητας: 1386/2004, 253/2005, 1380/2005, 3336/2007¹⁴, 1617/2012, 4426/2013, 993/2013, 3586/2014, 891/2015, 4157/2015, 1355/2023).

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) στο τεκμήριο της αθωότητας βλέπει μίαν ειδική όψη της δίκαιης δίκης. Η αντίληψη του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου ότι από το τεκμήριο της αθωότητας δεσμεύονται και οι αρχές που πληροφορούν απλώς το κοινό, χωρίς να ασκούν οι ίδιες δικαστική εξουσία, έχει τη ρίζα του στη γενικότερη θέση του ότι τα δικαιώματα που η ΕΣΔΑ (Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων Ανθρώπου) προβλέπει πρέπει να ερμηνεύονται με τέτοιο τρόπο ώστε να έχουν πρακτική αξία και είναι αποτελεσματικά, όχι απλώς θεωρητικά και ουτοπικά (Απόφ. της 22.9.1994 στην υπόθεση *Allenet de Ribemont* κατά Γαλλίας). Η δέσμευση λοιπόν των μη δικαστικών δημοσίων αρχών από το τεκμήριο της αθωότητας αποτελεί μία επέκταση του πεδίου εφαρμογής του που επιβάλλεται από τη σκοπιμότητα της εξασφάλισης αποτελεσματικής κατοχύρωσης του απέναντι σε τάσεις καταστρατήγησης¹⁵. Ενδεικτικές αποφάσεις σχετικά με το τεκμήριο αθωότητας είναι: απόφαση της 23.7.2013 *Urfi Cetinkaya* κατά Τουρκίας-αρ. προσφ. 19866/04, απόφαση της 21.7.2015 *Neagoe* κατά Ρουμανίας-αρ. προσφ. 23319/08, απόφαση της 30.4.2015 *Καπετάνιος* κατά Ελλάδας-αρ. προσφ. 3453/12, απόφαση της 24.5.2011 *Κώνστας* κατά Ελλάδος-αρ. προσφ. 53466/07 κ.ά.

Στην Πράσινη Βίβλο της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που αφορά στο τεκμήριο αθωότητας¹⁶ σημειώνεται «...οι αρχές μπορούν να ενημερώνουν το κοινό για τις διεξαγόμενες ανακρίσεις και να εκφράζουν υποψίες για την ενοχή του κατηγορούμενου, εφόσον οι εν λόγω υποψίες δεν αποτελούν δήλωση περί ενοχής του και γίνονται με διακριτικότητα και περίσκεψη(σημ. 2.1).

ζ) Κατά την ΣτΕ 2194/2019 σκέψη 4: *«Εχώρησε παράβαση του άρθρου 8 παρ. 2 του Ν. 3090/2002 (προβολή εικόνων προσώπων που οδηγούνται ενώπιον των δικαστικών αρχών), καθόσον εν προκειμένω προεβλήθησαν αμοντάριστα πλάνα από τη σύλληψη και προσαγωγή της κατηγορούμενης ενώπιον των αρχών».*

¹⁴ Στο σημείο 8 της ΣτΕ 3336/2007 σημειώνεται ότι δεν είναι απαραίτητη για τη στοιχειοθέτηση της παράβασης του κανόνα δεοντολογίας που απαγορεύει την παραβίαση του τεκμηρίου αθωότητας ο ευθύς χαρακτηρισμός του δράστη ως ενόχου αλλά αρκούν και αξιολογικές κρίσεις όπως αυτή που περιείχετο στη λεζάντα «δάσκαλε τι δίδασκες».

¹⁵ Διονύσης Πρωτόπαπας : «Το τεκμήριο της αθωότητας...», ο.π., σελ. 204

¹⁶ Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων «Πράσινη Βίβλος: το τεκμήριο αθωότητας», Βρυξέλλες, 26.4.2006 COM(2006) 174 τελικό

Κατά την ΣτΕ 3586/2014 σκέψη 7: «Κατά τις προαναφερθείσες ημερομηνίες, στα κεντρικά δελτία ειδήσεων του σταθμού, προβλήθηκαν μαγνητοσκοπημένα στιγμιότυπα από την προσαγωγή ενώπιον των αστυνομικών και δικαστικών αρχών, προσώπων, τα οποία είχαν συλληφθεί για την διάπραξη ποινικών αδικημάτων... κατά παράβαση των οριζόμενων στο άρθρο 8 παρ. 2 του ν. 3090/2002. Η διάταξη αυτή, με την οποία θεσπίζεται απαγόρευση προβολής από την τηλεόραση εικόνων των προσώπων που οδηγούνται ενώπιον δικαστικών ή αστυνομικών αρχών, ρυθμίζει ζητήματα σχετικά με το επιτρεπτό περιεχόμενο τηλεοπτικών μεταδόσεων και συνεπώς, αποτελεί διάταξη που διέπει την λειτουργία των τηλεοπτικών σταθμών, κατά την έννοια του άρθρου 4 παρ. 1 περ. α του ν. 2328/1995. Ως εκ τούτου, η παράβαση της διατάξεως του άρθρου 8 παρ. 2 του ν. 3090/2002 επισύρει την επιβολή, από το Ε.Σ.Ρ., διοικητικών κυρώσεων..., ανεξαρτήτως του ότι με την παρ. 3 του ως άνω άρθρου 8 του ν. 3090/2002 προβλέπονται ποινικές κυρώσεις για την παράβαση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις παρ. 1 και 2 του άρθρου αυτού. Υπό τα δεδομένα αυτά νομίμως επεβλήθη το επίδικο πρόστιμο λόγω παραβάσεως του άρθρου 8 παρ. 2 του ν. 3090/2002, ο δε ισχυρισμός της αιτούσας ότι το Ε.Σ.Ρ. προέβη, καθ' υπέρβαση της κατά νόμον αρμοδιότητάς του, σε κρίση περί τελέσεως ποινικού αδικήματος, για την οποία είναι αποκλειστικώς αρμόδια τα ποινικά δικαστήρια, είναι αβάσιμος, διότι στηρίζεται στην εσφαλμένη ερμηνευτική εκδοχή ότι η προαναφερθείσα διάταξη δεν εντάσσεται στην ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία, αλλά μόνο στην ύλη του ποινικού δικαίου. Περαιτέρω, ο ισχυρισμός της αιτούσης ότι η μετάδοση των εν λόγω μαγνητοσκοπημένων σκηνών ήταν δικαιολογημένη, λόγω του ευλόγου ενδιαφέροντος των τηλεθεατών να ενημερωθούν για την συγκεκριμένη υπόθεση που απασχόλησε την κοινή γνώμη είναι απορριπτέος, διότι η διάταξη του άρθρου 8 παρ. 2 του ν. 3090/2002 δεν προβλέπει εξαιρέσεις από την θεσπιζόμενη απαγόρευση, σε κάθε δε περίπτωση, για την ενημέρωση της κοινής γνώμης επί της πορείας της υποθέσεως δεν ήταν απαραίτητη η προβολή και των επιμάχων εικόνων, αλλά αρκούσε η αναφορά της ειδήσεως». Σχετικές είναι και οι αποφάσεις ΣτΕ 3587/2014, 3588/2014, 3590/2014.

II. Πραγματικό μέρος

Από τα έγγραφα του φακέλου, την παρακολούθηση της επίμαχης ροής προγράμματος και τους ισχυρισμούς της εγκαλουμένης (προβληθέντες προφορικώς και εγγράφως), προκύπτουν τα εξής:

Η εκπομπή «Καλημέρα» που μεταδόθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό Σκάι στις 19.6.2021 από ώρα 6.09΄ έως 6.26΄ έφερε σήμανση 2^{ης} κατηγορίας (κατάλληλο-επιθυμητή η γονική συναίνεση) και παρουσιάστηκε από τον Γιώργο Αυτιά ο οποίος συνομιλεί με καλεσμένους.

Στις 6.09΄ ο παρουσιαστής αναφέρεται στο έγκλημα που φέρεται να διαπράχθηκε τον Μάιο του 2021 στην περιοχή των Γλυκών Νερών Αττικής από έναν B1 (δεν αναφέρεται το επίθετο του) ο οποίος κατηγορείται ότι δολοφόνησε τη σύζυγο του A1 και το σκύλο τους. Από την ανάγνωση του ημερολογίου του θύματος προκύπτει το μικρό όνομα του κατηγορούμενου (B1).

Ο παρουσιαστής αναφέρει *«Θέλω να δούμε τι κατέθεσε στη ΓΑΔΑ ο B1 . Αυτά που είπε για την A1 ... Η A1 δεν ζει για να απαντήσει, άφησε όμως ημερολόγιο... Δώστε μου την πρώτη κάρτα για να τη δούμε...»*. Στην οθόνη εμφανίζεται κείμενο το οποίο - σύμφωνα με την εκπομπή- αποτελεί απόσπασμα από το ημερολόγιο του θύματος. Το κείμενο φέρει τίτλο «A1 30/12/2019». Ακολουθεί -εντός εισαγωγικών- απόσπασμα από το ημερολόγιο του θύματος το οποίο αναγράφεται στην οθόνη και εκφωνείται από τον παρουσιαστή ο οποίος τονίζει *«Προσέξτε!... Μιλάει η A1 μέσα από τον τάφο της στην κυριολεξία. Είναι από το ημερολόγιο της 30/12...»*. Ο παρουσιαστής διαβάσει: *«Σήμερα τσακώθηκα με τον B1 . Λίγο αφού φάγαμε πρωινό... τον χτύπησα, τον έβρισα και πήγα στο γραφείο. Όλη μέρα με ρώταγε τι θέλω να φάω. Δεν έφαγα τίποτα. Είμαι ξαπλωμένη στο κρεβάτι και δεν μπορώ να κοιμηθώ, έχω τρομερή ένταση... Βγήκα στο μπαλκόνι μόνο με τη μπλούζα και έκλαιγα. Δεν είμαι καλά»*. Ο παρουσιαστής σχολιάζει *«...Κάτι της έχει κάνει της κοπέλας...»*.

Στην οθόνη εμφανίζεται κείμενο που φέρει τίτλο «A1 31/12/2019». Ο παρουσιαστής διαβάσει απόσπασμα του ημερολογίου: *«Τσακώθηκα με τον B1 ξανά. Αυτή τη φορά πολύ. Τον χτύπησα, τον έβρισα και έσπασε την πόρτα. Το μόνο που ήθελα ήταν να με ρωτήσει αν ήμουν καλά όταν ξύπνησα. Ξύπνησα τόσο αδύναμη και κουρασμένη. Σκέφτομαι να φύγω. Να πάω στην αδελφή μου, δεν ξέρω αν μπορώ να συνεχίσω με τον B1 . Τον αγαπάω τόσο που δεν μπορώ να τον αφήσω και ας μου κάνει κακό αυτή η σχέση»*. Ενδιάμεσα ο παρουσιαστής σχολιάζει *«Δηλαδή έγινε μάχη εκεί μέσα»*, *«όλα αυτά είναι στη δικογραφία»*. Ο παρουσιαστής παραδέχεται πως το ημερολόγιο αποτελεί στοιχείο της δικογραφίας και σχολιάζει πως το θύμα δεν περνούσε καλά στο γάμο του.

Ακολουθώντας στην οθόνη εμφανίζεται κείμενο που φέρει τίτλο «Ημερολόγιο A1 3/7/2020». Ο παρουσιαστής διαβάσει: *«Σήμερα η μικρή μου έκλεισε ένα μήνα και*

σήμερα είναι η μέρα που είπα στον B1 πως θέλω να φύγω από το σπίτι... Ένωθα και νιώθω άθλια. Μόλις έφυγε για να πάει το χαρτί που μας έστειλαν για μια εξέταση της μικρής άρχισα να ψάχνω σπίτια. Βρήκα ακριβώς αυτό που έψαχνα στο Χαλάνδρι. Όταν γύρισε από το νοσοκομείο (το μωρό το διάστημα εκείνο νοσηλεύονταν) με ρώτησε αν θέλω να χωρίσουμε. Δεν του απάντησα... Μετά από αρκετά κλάματα και φωνές του είπα πως σκεφτόμουν πριν μείνω έγκυος να τον αφήσω αλλά μετά έμεινα έγκυος, οπότε έμεινα μαζί του για να μη μεγαλώσει η κόρη μου χωρίς τους δύο γονείς της». Ενδιάμεσα ο παρουσιαστής σχολιάζει ότι κρυφά από τον B1 έψαχνε σπίτι η A1 και διερωτάται γιατί, παρατηρεί δε πως η κοπέλα (θύμα) είχε την αίσθηση της οικογένειας και ότι στέλνει ένα βαρύ «κατηγορώ» μέσα από τον τάφο της. Συμπληρώνει: «Και αυτός τι έκανε; την σκότωσε και πήρε το παιδί και το έβαλε δίπλα της γιατί την ώρα που μπήκε μέσα ο αστυνομικός, ο Γ1, είδε αυτή τη σκηνή. Η κοπέλα αυτή έμεινε μαζί του γιατί ήθελε να τιμήσει τη μητρότητα, ήθελε να τιμήσει την οικογένεια... όλα αυτά τα ιερά και άγια...».

Στις 6.14' στην εκπομπή παρευρίσκονται καλεσμένοι: ο καθηγητής εργατικού Δικαίου Δ1, ο αντιπρόσωπος της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Αστυνομικών Υπαλλήλων (ΠΟΑΣΥ) Ε1, η πνευμονολόγος ΣΤ1, ο εργατολόγος Ζ1 και ο δημοσιογράφος Η1. Στο κάτω μέρος της οθόνης προβάλλονται εικόνες από την προσαγωγή του κατηγορούμενου στις ανακριτικές και εισαγγελικές αρχές. Ο κατηγορούμενος φέρει ιατρική μάσκα, συνάγεται πως φέρει χειροπέδες και συνοδεύεται από αστυνομικά όργανα.

Γίνεται συζήτηση μεταξύ του παρουσιαστή και των συμμετεχόντων στην εκπομπή σχετικά με το θέμα της δολοφονίας της νεαρής A1. Κατά τη διάρκεια της συνομιλίας μεταξύ του παρουσιαστή και του δημοσιογράφου Η1 προβάλλεται ευδιάκριτη εικόνα του προσώπου του κατηγορούμενου καθώς και απόσπασμα του ημερολογίου του θύματος.

Στις 6.18' ο παρουσιαστής, αναφερόμενος στον κατηγορούμενο, παρατηρεί «Αυτός ο άνθρωπος... κορόιδεψε, ξεγέλασε..., σκοτώνει το σκυλί και την επομένη, βλέποντας τις κάμερες, πιάνει αγκαλιά ένα γάτο, ένα γατάκι, το χαϊδεύει... Τι άλλο θα μπορούσε να κάνει αυτός ο άνθρωπος;... Αποκάλυψη, σύμφωνα με πηγές της αστυνομίας: τα χρυσαφικά της A1 τα πήρε και τα έβαλε στην κάσκα της μηχανής, γιατί δεν ήξερε πού να τα κρύψει... Κρεμάει το σκύλο για να δείξει ότι έχει αδίστακτους ληστές, πνίγει τη γυναίκα του και λέει ότι το έκαναν άλλοι, δένεται και λέει “με δέσανε”, βάζει σελοτέιπ πάνω από το κεφάλι του και λέει ψέματα ότι του άφησαν μια χαραμάδα να βλέπει...».

Στο διάστημα αυτό προβάλλονται εικόνες από την προσαγωγή του κατηγορούμενου στις ανακριτικές και εισαγγελικές αρχές. Ο κατηγορούμενος φέρει ιατρική μάσκα.

Στη συνέχεια ερωτάται η πνευμονολόγος για την επίδραση του διαδικτύου στα παιδιά, ενώ ο παρουσιαστής, απευθυνόμενος στον εργατολόγο, ρωτά *«Υπάρχει ποινικό δίκαιο που μπορεί να τον δικάσει αυτόν τον άνθρωπο;»*. Στη διάρκεια της συνομιλίας του παρουσιαστή με τους ως άνω καλεσμένους προβάλλονται εικόνες από την προσαγωγή του κατηγορούμενου στις ανακριτικές και εισαγγελικές αρχές και φωτογραφίες του θύματος με τον κατηγορούμενο σε προηγούμενο του εγκλήματος χρόνο.

Στις 6.22' ο καθηγητής εργατικού δικαίου αναφέρεται στα ειδεχθή εγκλήματα, ο εκπρόσωπος της ΠΟΑΣΥ στα μέτρα προστασίας της αστυνομίας, στην αξία του ημερολογίου ως αποδεικτικού μέσου και στην εμπειρία των αξιωματικών που υπηρετούν στο τμήμα ανθρωποκτονιών, ενώ ο καλεσμένος δημοσιογράφος θέτει το ερώτημα της επάρκειας της ποινής της ισοβίου καθειρίζεως και της παραδειγματικής τιμωρίας. Στο διάστημα αυτό προβάλλονται εικόνες από την προσαγωγή του κατηγορούμενου στις ανακριτικές και εισαγγελικές αρχές και φωτογραφία του θύματος με το βρέφος.

Στις 6.25' ο παρουσιαστής ανακοινώνει ότι στην πορεία της εκπομπής θα παρουσιάσει και άλλες πληροφορίες (αποκαλύψεις) σχετικά με το θέμα του υπό συζήτηση εγκλήματος. Ο καθηγητής εργατικού δικαίου επισημαίνει τη βαρύτητα του στοιχείου του ημερολογίου στην δικαστική εξέλιξη της υπόθεσης.

Στη διάρκεια συζήτησης του ως άνω θέματος αναγράφονται λεζάντες στην οθόνη, όπως: «Το “κατηγορώ” της Α1 από τον τάφο...Τι έγραφε στο ημερολόγιο της», «Αδίστακτος ο δολοφόνος-προσπάθησε να συγκινήσει σκηνοθετώντας τον φόνο», «Αποκάλυψη: τα μηνύματα της Α1 πρόδωσαν το δολοφόνο σύζυγο».

Περαιτέρω, από την παρακολούθηση και καταγραφή των πραγματικών περιστατικών προκύπτουν εν κατακλείδι τα ακόλουθα:

α) Ως προς την προσβολή μνήμης νεκρού (σε σχέση με τον ιδιωτικό βίο): Στη διάρκεια του υπό εξέταση αποσπάσματος της ως άνω εκπομπής προβάλλονται στην οθόνη και αναγιγνώσκονται από τον παρουσιαστή τμήματα του ημερολογίου που διατηρούσε η θανούσα όσο ήταν εν ζωή. Το ημερολόγιο αποτελεί στοιχείο του σκληρού πυρήνα της ιδιωτικότητας-ιδιωτικού βίου στο οποίο ο γράφων εναποθέτει

μύχιες σκέψεις τις οποίες κατά κανόνα δεν απευθύνει σε τρίτους. Ο ιδιωτικός δε βίος είναι ο χώρος που αυτοπροσδιορίζει κάθε άτομο, προκειμένου να ασκεί μέσα σε αυτόν τις προσωπικές και οικογενειακές του δραστηριότητες απερίσπαστο από παρεμβάσεις και παρενοχλήσεις τρίτων. Δεδομένου ότι η μνήμη του νεκρού αποτελεί τη συνέχεια της εν ζωή προσωπικότητας του, η προσβολή της μνήμης του μπορεί να συντελεστεί με κάθε τρόπο με τον οποίο είναι δυνατή προσβολή και επί ζώντος ατόμου, όπως με αντίστοιχη προσβολή της τιμής, της εικόνας, του απορρήτου και της εν γένει αναπαραστάσεως της ζωής του θανόντος. Ως εκ τούτου υπάρχει υποχρέωση των σταθμών να αντιμετωπίζουν τον θανόντα με αξιοπρέπεια και με σεβασμό στη μνήμη του παρόλο που έχει παύσει μετά το θάνατο η προσωπικότητα του, αφετηρία δε για τη διαφύλαξη της καλής μνήμης του νεκρού και κριτήριο για τη διάγνωση της ύπαρξης ή όχι προσβολής της προσωπικότητας του αποτελεί ο τρόπος που ο ίδιος θα αντιδρούσε σε μια δεδομένη περίπτωση. Στη συγκεκριμένη περίπτωση κρίνεται ότι η θανούσα θα θεωρούσε ότι παραβιάστηκε ο ιδιωτικός της βίος εφόσον αναγνώστηκε και κοινοποιήθηκε σε αόριστο αριθμό ατόμων τμήμα του ημερολογίου της στο οποίο εμπιστεύεται προσωπικές της σκέψεις και αποτελεί στοιχείο της απολύτου ιδιωτικότητας της. Συνεπώς κρίνεται ότι επήλθε προσβολή της μνήμης της μέσω της ως άνω δημοσιοποίησης του ημερολογίου της.

β) Ως προς την παρουσίαση στοιχείων της μυστικής ποινικής προδικασίας - Τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου: Πέραν της προσβολής της μνήμης της θανούσας δια της προβολής και ανάγνωσης αποσπασμάτων του ημερολογίου της, το συγκεκριμένο ημερολόγιο αποτελεί βασικό στοιχείο της δικογραφίας και της ποινικής προδικασίας (γεγονός που παραδέχεται και ο παρουσιαστής). Για να ολοκληρωθεί όμως η αποτελεσματική διεξαγωγή της δικαστικής έρευνας, να παραμείνουν ανεπηρέαστες οι αρμόδιες δικαστικές αρχές αλλά και για να διασφαλιστούν τα δικαιώματα του κατηγορουμένου δεν επιτρέπεται ειδικώς η αποκάλυψη και η αναπαραγωγή του περιεχομένου εγγράφων και εν γένει στοιχείων της ποινικής προδικασίας, η οποία άλλωστε, κατά τις γενικές διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, διενεργείται χωρίς δημοσιότητα. Κρίνεται δε ότι αφενός η συγκεκριμένη περίπτωση δεν αποτελούσε ένα όλως εξαιρετικό περιστατικό για το οποίο θα μπορούσε να θεωρηθεί δικαιολογημένη η ανακοίνωση στοιχείων της ποινικής προδικασίας (ήτοι η παρουσίαση και ανάγνωση αποσπασμάτων του ημερολογίου της θανούσας) και αφετέρου ότι δεν συνέτρεχαν λόγοι υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος που

καθιστούσαν επιτρεπτή την ενημέρωση του κοινού επί ζητήματος ιδιαιτέρως αυξημένου γενικού ενδιαφέροντος.

Στη διάρκεια του υπό εξέταση αποσπάσματος της εκπομπής διατυπώθηκαν από τον παρουσιαστή φράσεις και αναγράφηκαν λεζάντες που θίγουν το τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου και δίνουν την εντύπωση ότι προεξοφλούν το αποτέλεσμα της δίκης, όπως ενδεικτικά: *«Και αυτός τι έκανε; την σκότωσε...», «Αυτός ο άνθρωπος...κορόιδεψε, ξεγέλασε..., σκοτώνει το σκυλί ... Κρεμάει το σκύλο για να δείξει ότι έχει αδίστακτους ληστές, πνίγει τη γυναίκα του και λέει ότι το έκαναν άλλοι, δένεται και λέει “με δέσανε”, βάζει σελοτέιπ πάνω από το κεφάλι του και λέει ψέματα ότι του άφησαν μια χαραμάδα να βλέπει...»*. Στις λεζάντες που προβάλλονται στην οθόνη, αναγράφεται: *«Αδίστακτος ο δολοφόνος-προσπάθησε να συγκινήσει σκηνοθετώντας τον φόνο», «Αποκάλυψη: τα μηνύματα της Α1 πρόδωσαν το δολοφόνο σύζυγο»*. Τα ανωτέρω δηλώνουν ότι η εκπομπή δέχεται ότι το έγκλημα έχει διαπραχθεί πράγματι από τον κατηγορούμενο, ότι θεωρεί, δια της έντασης της υπόνοιας, βέβαιη την ενοχή του παρόλο που δεν είναι επιτρεπτή η εμφάνιση ενός κατηγορουμένου που δεν έχει καταδικασθεί αμετάκλητα ως ενόχου. Δια της δημιουργίας εντυπώσεων και βεβαιιοτήτων ως προς τη διάπραξη ενός εγκλήματος ελλοχεύει ο κίνδυνος παρεμπόδισης της δικαιοσύνης στην εκπλήρωση του έργου της (διαλεύκανση του εγκλήματος) και επιρροής της δικανικής της κρίσης.

γ) Ως προς την προβολή εικόνας υπόπτου-την προβολή εικόνων κατά την προσαγωγή του κατηγορούμενου ενώπιον των αρχών: Στο απόσπασμα που ελέγχθηκε, πέραν του μικρού ονόματος (B1) και της επαγγελματικής ιδιότητας (B1) του κατηγορούμενου, προβάλλεται ευδιάκριτη εικόνα του προσώπου του (ώρα 6.17') και μερικές εικόνες του ίδιου κατά το χρόνο της προσαγωγής του ενώπιον των αρμόδιων δικαστικών αρχών. Σύμφωνα με τη νομοθεσία, η προβολή αυτών των εικόνων καθώς και η αναφορά ονομάτων ή άλλων στοιχείων δηλωτικών της ταυτότητας προσώπων που θεωρούνται ύποπτοι τέλεσης εγκλημάτων δεν επιτρέπεται. Η διάταξη μάλιστα με την οποία θεσπίζεται απαγόρευση προβολής από την τηλεόραση εικόνων των προσώπων που οδηγούνται ενώπιον δικαστικών ή αστυνομικών αρχών, ρυθμίζει ζητήματα σχετικά με το επιτρεπτό περιεχόμενο τηλεοπτικών μεταδόσεων και συνεπώς, αποτελεί διάταξη που διέπει την λειτουργία των τηλεοπτικών σταθμών, κατά την έννοια του άρθρου 4 παρ. 1 περ. α' του Ν. 2328/1995.

Όμως, λαμβάνοντας υπόψη ότι, αφενός η εικόνα του προσώπου του κατηγορούμενου είχε γίνει γνωστή στο κοινό πριν αποκτήσει την ιδιότητα του κατηγορούμενου και ότι

αυτός αποτελεί πρόσωπο της σχετικής επικαιρότητας καθώς απασχόλησε την κοινή γνώμη λόγω της συγκεκριμένης «ειδικής περιστάσεως» του εγκλήματος, αφετέρου δε στην εκπομπή αναφέρθηκε μόνο το μικρό του όνομα, το πρόσωπο του ήταν καλυμμένο με ιατρική μάσκα κατά τρόπο που δεν ήταν πλήρως ευδιάκριτο και δεν προβλήθηκε κοντινό πλάνο του κατηγορούμενου φέροντος χειροπέδες, κρίνεται ότι ο σταθμός δεν παραβίασε τις διατάξεις για απαγόρευση προβολής εικόνων και αναφοράς ονομάτων ή άλλων στοιχείων δηλωτικών της ταυτότητας προσώπων που θεωρούνται ύποπτοι τέλεσης εγκλημάτων καθώς και τις διατάξεις για απαγόρευση προβολής από την τηλεόραση εικόνων των προσώπων που οδηγούνται ενώπιον δικαστικών ή αστυνομικών αρχών.

III. Υπαγωγή

A. Ενόψει των ανωτέρω, η Ολομέλεια αποφασίζει ομοφώνως ότι η εγκαλούμενη εταιρεία δεν παραβίασε τις διατάξεις για απαγόρευση προβολής εικόνων και αναφοράς ονομάτων προσώπων που θεωρούνται ύποπτοι τέλεσης εγκλημάτων καθώς και τις διατάξεις για απαγόρευση προβολής από την τηλεόραση εικόνων των προσώπων που οδηγούνται ενώπιον δικαστικών ή αστυνομικών αρχών.

B. Η Ολομέλεια αποφασίζει ομοφώνως ότι η εγκαλουμένη εταιρεία παραβίασε τις διατάξεις περί προστασίας της μνήμης νεκρού (σε σχέση με την αξία του ανθρώπου και την προσωπικότητα) και της δημοσιοποίησης στοιχείων της μυστικής ποινικής διαδικασίας (που θίγουν το τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου). Επομένως, πρέπει να επιβληθεί στην εγκαλούμενη εταιρεία διοικητική κύρωση και δη εκείνη του προστίμου.

Περαιτέρω, με βάση τη βαρύτητα της παραβάσεως και το κοινώς γνωστό μερίδιο τηλεθεάσεως του συγκεκριμένου τηλεοπτικού σταθμού κρίνεται ομόφωνα ότι το επιβλητέο πρόστιμο είναι εκείνο: (α) των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ για τη μη προστασία της μνήμης νεκρού και (β) των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ για τη δημοσιοποίηση στοιχείων της μυστικής ποινικής διαδικασίας (που θίγουν το τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου).

**ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ Η ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ**

Απαλλάσσει την εγκαλουμένη εταιρεία από την τέλεση της παραβίασης της διατάξεως περί απαγόρευσης προβολής εικόνων και αναφοράς ονομάτων προσώπων που θεωρούνται ύποπτοι τέλεσης εγκλημάτων και της μετάδοσης εικόνων προσαγομένων στις αρχές προσώπων, κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Δέχεται ότι η εγκαλουμένη εταιρεία παραβίασε τις διατάξεις περί προστασίας της μνήμης νεκρού (σε σχέση με την αξία του ανθρώπου και την προσωπικότητα) και της δημοσιοποίησης στοιχείων της μυστικής ποινικής διαδικασίας (που θίγουν το τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου), κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Επιβάλλει στην εταιρεία με την επωνυμία «ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΝΩΝΥΜΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ», ιδιοκτήτρια του τηλεοπτικού σταθμού «ΣΚΑΪ», τη διοικητική κύρωση του προστίμου: α) των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ για τη μη προστασία της μνήμης νεκρού και (β) των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ για τη δημοσιοποίηση στοιχείων της μυστικής ποινικής διαδικασίας (που θίγουν το τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου).

Κατά το άρθρο 4 παρ. 3 του Ν. 2328/1995, όπως έχει μετά την δια του άρθρου 23 παρ. 5 εδ. β' του Ν. 3166/2003 αντικατάστασή του, η παρούσα απόφαση κατά την προαναφερόμενη κύρωση, είναι εκτελεστική κατά:

1. Της εταιρείας ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ, που εδρεύει στο Φάληρο, στην οδό Εθνάρχου Μακαρίου και Φαληρέως 2, με ΑΦΜ 998921252, Δ.Ο.Υ. ΚΕΦΟΔΕ ΑΤΤΙΚΗΣ.
2. Του Ιωάννη Σπανολιού του, με ΑΦΜ, Δ.Ο.Υ., ως νομίμου εκπροσώπου της εταιρείας.
3. Του Ζούλα Κωνσταντίνου του, με ΑΦΜ:, ως νομίμου εκπροσώπου της εταιρείας.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε την 26^η Νοεμβρίου 2024 και δημοσιεύτηκε την 10^η Απριλίου 2025.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Ε.Σ.Ρ.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΥΤΕΡΠΗ ΚΟΥΤΖΑΜΑΝΗ – ΔΡΙΛΙΑ

ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ ΕΛΕΝΗ